

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 29. avgusta 2019 - Leto XXIX, št. 35

stran 2

SRCE, SOVA IN DJABKA

RAZSTAVA OB 120-LETNICI JAKČEVEGA ROJSTVA
stran 3

ORGANIZEM JE TAU SVETA IN VESOLJA
stran 4

BOLA SEM OMARE TJŪPILA
stran 8

Čezmejni projekt ETHOS LAND – tabor za mlajše

SRCE, SOVA IN DJABKA

V okviru čezmejnega Interregovega projekta ETHOS LAND (začno se je lani, zgotovo pa de se leta 2021), je

lokalne produkte, stere mo mi pomagali odavati. Pri tom mo si pomagali z internetom, produkte pa mo

partneri lani začnola delati na projektu ETHOS LAND: »Mi pri našem projektu gučimo o etičnom turizmu. Tau pomeni, ka v té naše kraje ob granici pritegnemo turiste, pa ka do tej penezi, stere oni ponücajo, za asek tüdi domanjomi lüstvi, tüdi tistim, steri do se spravljali z dopolnilnim delom. Znamo, ka do tej naši partneri starejši lidgé, ali pride cajt, ka do kaj takšoga delali tisti, steri so zdaj ške deca. Zatau se nam je dobro vidlo tau, ka mlajše povabimo na tabor, na sterom do malo bole spoznali obmejno krajino, pa tüdi mlade iz toga območja. Tak spoznajo nauve pajdaše, kulturo, znamenitosti obmejnoga območja, steroga do te kak dijaki ali pa študenti mogauče tüdi sami promovejrali. Što zna, mogouče do tej mladi, steri so se zdaj tü spoznali, v prihodnosti sodelovali.«

Viktorija Hanžek, stera je vküper s Tamásom Kovácsom v začetki avgusta prejkvzela vodenje RASK, je povedala, ka vse so organizatori ponüdili mladim udeležencem tabora. »Prišli smo v ponedelek zadvečarka. Prva smo se spoznali in mlajše raztalali na skupine. Po tistom smo se nav-

Expano pouleg Murske Sobote, zadvečarka smo se kaupali v Moravski Toplicaj, večer pa smo meli

s takšim delom, ka iz naravnih materialov venčke pa drüge reči redi: »Ob toj priliki smo mladim po-

Prvi dan smo se tudi predstavili

Razvojna agencija Slovenska krajina (RASK), stera je vodilni partner v tom projektu, preminauči keden v centri Peterloug v Markov-

pomagali odavati tüdi v našoj bauti, stera de zaživel na Slovenski vzorčni kmetiji na Gorenjom Seniki,« je raztolmačila pred-

V folklorni delavnici

caj na Goričkom pripravila tabor, na sterom so sodelovali mladi, polonje iz Porabja in polonje iz Prekmurja. Vsevküper, s spremljevalci vred, jih je bilou 50.

»Glavni tau toga projekta je, ka razvijamo turizem ob slovensko-vogrski granici, tüdi v Porabji. V projektu sodelüvle šest partnerov, z vsakše strani granice po trgé. Prva fontoška pridobitev toga projekta je tau, ka mo zriktali prenočitvene kapacitete, drüga fontoška stvar pa je tau, ka mo pridaubili lidi, steri do ponüjali nauve

V rokodelski delavnici so otroci iz naravnih materialov pripravljali srca, sove ali jabolka

sednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács, stera je ške kak direktorica RASK vküper s

čili eno pesem, stero mo predstavili v petek, zadnji den tabora. V torek smo si prva poglednoli paviljon

Spretnostne igre

zabavne igre. V srejšdo smo skor celi den preživel v Narodnom parki Órség, v Óriszentpétri pa v Szalaföji. Mlajši so se navčili

kazali, kak se napravijo srce, sova in djabko. Gd so srce redili, so prsti ške malo trdi bili, sledkar pa je že baukše bilou.« Tau

V doživljajskem parku v Óriszentpétri

spečti perece, poglednoli so si muzej na prostem, pa tüdi divje konje in bivole so vidli,« je povedala Hanžekova in cujdala, ka majo gnes (biu je četrtek) na obiski ženske, stere so prišle iz Kmetijsko-gozdarskega zavoda iz Maribora. One so mlajše na rokodelski delavnici včile, ka vse se leko napravi iz sena. Zadvečarka do se ške plesati včili, po tistom pa naj bi vsakši napravo en kejp, na sterom de se vdilo, ka vse so doživeli na tabori. Alenka Leber, paverkinja iz kraja Jurij ob Pesnici, je pravla, ka se sama rada spravla

je pravo tüdi Máté Labricz, steri je z Gorenjoga Senika prišo na tabor. Te pa je ške cujda: »Trno dobro se počütim na tom tabori. Dosta se družimo, špilamo, pa tüdi pogučavamo in popevamo.« Tüdi Alja Rajbar Pertoci, stera je na tabor prišla iz Tišine, dosta cajta pa prežive v Šalovcaj, vej pa je tü gorraso njeni oča, je pravla, ka se majo lepau, »najbole fajn pa mi je bilou te, gda smo šli na kaupanje v Moravske Toplice.«

Silva Eöry
Kejpi: Silva Eöry

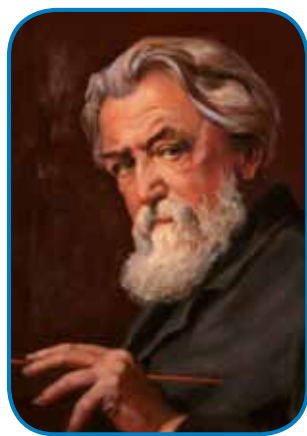
RAZSTAVA OB 120-LETNICI JAKČEVEGA ROJSTVA IN 30-LETNICI NJEGOVE SMRTI

Božidar Jakac je v svojem dnevniku zapisal: »O, Novo mesto, mesto mojih mladostnih sanj, silno tesno sem povezan s teboj, nemogoče se mi je odtrgati od Tebe. Vse v Tebi in okrog Tebe je posvečeno s podobo moje matere – moje mladostjo. Le tu je moj svet, le tu mi res polno odpeva duša. Novo mesto! Dopoldne sem slikal v Šmihelu na farovškem vrtu pogled na Novo mesto. Vse se je kopalo v soncu, nad oddaljenim mestom se je razprostiral hribovski greben od Trške gore do Hmeljnika, spredaj je čudovito blestel travnik, posejan s cvetjem vseh barv. Začutil sem spet jasno mojo pokrajino, ki sem jo božal z barvami. Toplo mi je bilo v duši in razveselil sem se spet srečanja s to mojo pokrajino. Tu mi vse odpeva, vse ljubim, vse je toplo prijetno, polno topline. Tu sem doma in nikjer drugje«.

Umetnik Božidar Jakac je na Slovenskem zaznamoval čas med prvo in drugo svetovno vojno, v vsakem od teh ključnih življenjskih in umetniških obdobjih pa je našel in utrdil svoje mesto v likovni kulturi. Sicer ga lahko označimo za svetovljana, saj so ga življenjska pot in likovni izzivi vodili na različne konce sveta, a je v notranjem občutju in likovnem izrazu ostal zaprisežen dolenski krajini in njeni mehkobi, zaradi česar so ga spremljevalci imeli za likovnega pesnika dolenske pokrajine.

Jakac se je rodil leta 1899 na novomeškem Bregu, slikovitem mestnem predelu nad reko Krko, veduto katerega je v svojih delih kasneje nenehno upodabljal. Osnovno šolo je obiskoval v Novem mestu, realko v Idriji, likovni študij pa v tujini, na Češkem. V mladosti je Jakac leta 1920 še kot študent postavil prvo novomeško pokrajinsko razstavo.

V letu 2019 tako zaznamujemo 120. obletnico Jakčevega rojstva, hkrati pa mineva 30 let od njegove smrti. V ta namen so v mesecu juniju, na dan njegovega rojstva, v Lamutovem likovnem salo-

Avtoportret, 1974, olje

nu Galerije Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki postavili na ogled izbor Jakčeve umetniške zbirke jedkanic in risb s kredo. To so likovna dela, ki jih sicer hrani jeseniški Gor-

Novo mesto s klošтром

njesavski muzej in bodo na ogled vse do 6. oktobra.

Razstava prinaša pregled umetniške zbirke jedkanic in risb v rjavi, črni, rdeči in mešani kredi na papirju, na katerih je videti orise delovnih procesov, portrete posameznih delavcev in notranjosti ter zunanosti jeseniške jeklarne. Tako imenovan Jeseniški umetniški cikel je z vidika obravnavane vsebine in upodobitev delavcev ter industrijskega pejzaža posebnost v Jakčevem opusu.

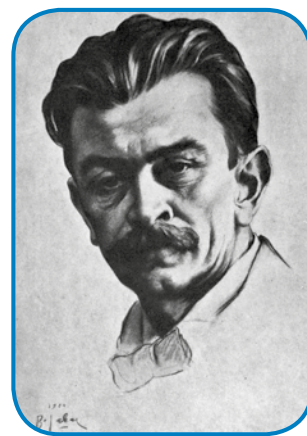
Takšnih tem pri Jakcu sicer nismo vajeni. Risbe in jedkanice z jeklarsko tematiko, ki večinoma učinkujejo kot samostojne estetsko dovršene celote, so nastale leta 1939 kot študijske priprave za Jakčovo veliko grafiko oziroma jedkanico Martinarna. To je umetnik ustvaril na prigovarjanje prijatelja in metalurga Cirila Rekarja, ki je takrat na Jesenicah deloval kot direktor jeklarne in plavža Kranjske industrijske družbe.

Med drugo svetovno vojno je Jakac v partizanih deloval kot kulturnik in umetnik, ki je dokumentiral ključne dogodke narodnoosvobodilnega boja. Takrat in še kasneje so nastali številni Titovi portreti, ki jih poznamo po reprodukcijah za okras prostorov, na plaketah, v učbenikih in koledarjih, pa vse do serije jugoslovanskih znamk. Kot izrazit portretist se je Jakac vse

bolj sistematično posvečal prijateljskemu upodabljanju kulturnih ustvarjalcev, ki jih je predstavljal v realističnem slogu a hkrati idealizirano poduhovljene. Po vojni se je s svojo preciznostjo izkazal tudi v predlogah za poštne znamke. Ves čas sta ga pritegovali tudi knjižna ilustracija in mala grafika, posebno exlibrisi.

Božidar Jakac je bil v času po vojni eden od utemeljiteljev Akademije za likovno umetnost v Ljubljani (takrat

Akademija upodablajočih umetnosti), s čimer je bil leta 1945 prvič omogočen umetniški likovni študij v domovini. Jakac je bil tudi prvi (in nato še večkrat) rektor akademije, kot profesor za

Portret Ivana Cankarja

grafiko pa je vzgojil generacije grafikov t. i. ljubljanske grafične šole ter vplival tudi na razvoj grafičnega medija in njegovo prisotnost v likovni institucionalizaciji. Postal je redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter član še drugih akademij. Prejel je tudi vsa najvišja državna in stanovska odlikovanja. Njegov ljubljanski dom je bil središče kulturnih obiskovalcev in umetnikov, pogosto tudi slovenskih izseljencev, ki so v široko popularnem Jakcu pogosto dojemali središče slovenstva.

Jakčevi mehki, tipično dolenski osebni naravi pa se je najbolj prilagajal lirična, včasih nekoliko romantično drammatizirana pokrajinska vzvalovanost. Ta pečat označuje predvsem pogled na njegova likovna dela, ki prikazujejo novomeške motive – od tam, kjer je doma. Ne gre spregledati njegovih poduhovljenih pastelov dolenske pokrajine v duhu liričnega impresionizma ter fantazijskih podob s problematiko življenja in smrti. Likovno je temeljil na svetlobni izraznosti kontrastov in energičnosti vzvalovanih linij, v katere je ustvarjalno prelil mehko

dolensko pokrajino. Krajina z Novim mestom je neustavljivo zaznamovala Jakčovo umetniško pot, saj se je v rodno Novo mesto vedno znova rad vračal. Največkrat slikana panorama tega mesta je kompleks frančiškanskega samostana. Naslikana je z različnih točk onstran reke Krke. Druga značilna veduta pa je novomeški Breg, kjer gre za niz starih hišic, vpetih v gosto poraščeno pobočje nad reko. Pokrajina z izrazitim čustvenim impulzom in dolenskim pridihom, z njivskimi brazdami valovitih linij, obrežji nemirno vijoče se reke Krke z Gorjanci v ozadju, je podoba, ki je v Jakcu vzbujala posebno toplino. Pobude je črpal iz slikarstva, literature in glasbe. Dejaven pa je bil tudi kot avtor drobne grafike, fotograf in filmski snemalec. Leta 1934 se je pri frančiškanih v Ljubljani poročil z 12 let mlajšo Tatjano Gundrum, za katero je dejal, da mu je bila poslej največja opora v življenju.

Stalna zbirka Jakčevih grafik in slik se nahaja v Galeriji Božidar Jakac v Kostanjevici na Krki, zbirka risb in slik pa v galeriji Jakčev dom v Novem mestu, ki so jo odprli leta 1984. Grafike in risbe z istrskimi motivi je umetnik podaril galeriji v Padni, odprti oktobra leta 1990. V slikovito istrsko vas Padno je umetnik vedno rad prihajal. Leta 1989 se je Božidar Jakac poslovil iz tega sveta, njegov zadnji dom pa je v Ljubljani.

Umetnik kot individualist, zagledan v lastne vizije in ideje, je ustvarjal prvinska ter premišljena estetska zaključena dela. Z delom je namreč gradil in izpopolnjeval svoje likovno poslanstvo tako, da je vsak ustvarjen prizor izpolnjeval svoj namen. Z lastnim pristopom je reševal likovne probleme in v njih vključeval slovensko identiteto naroda.

Mojca Polona Vaupotič

PREKMURJE

Nebau nad Prekmurjem

Brodim, ka ste že čuli ali pa šteli o tom, kak je 18. avgusta 1934. leta pouleg Porabja, v vesnici Ženavlje, na en travnik dož z neba spadnola ena čudna prilika, stratosferni balon, v sterom sta bila profesor Max Cosyns in njegov asistent Nere van Elst, steriva sta tisti den zrankoma ob 6. vori vzletela z letališča Hour-Havenne v Belgiji. Po 14 vora letenja, vmes tudi na višini 16.000 metrov, jiva je krepki vöter odneso naprej od Avstrije, in tak sta se znajšla na Goričkom. Zavolo toga dogodka je bilou Prekmurje več dni v središči pozornosti novinarov iz cele Evrope, pa tudi Merike. V Ženavlje je prišlo več kak šest gezero radovednih lidi, pouleg toga se je o tom dogodki ške dolgo gučalo. Znamo ka je o tom v svojoj knjigi z naslovon Nebo nad Ženavljami piso Milan Vincetič, pa tudi ka v spomin na té dogodek gornjepetrovska občina sveti svoj občinski svetek.

Kak zdaj vövidi, do zavolo balonov novinarji po cejlom svejti meli pá kaj pisati o Prekmurji. Drugo leto, med 19. in 26. septembrom, do k nam prišli najboukši balonari iz cejloga svejta. Mednarodna balonarska zveza je soboškom Balonarskemi klubi Roto zavüpa la organizacijo 24. svetovnega prvenstva v toplozračni balonaj. Organizatori čakajo 105 tekmovalcov s svojimi ekipami in ške 40 pilotov, steri do sodelovali v spremljevalnom deli prireditve. Že v etom leti pa de nebau nad Prekmurjon puno balonov. Na generalki pred prvenstvom, stera de med 27. avgustom in 1. septembrom, do pouleg slovenskih tekmovalcov na odprejtom državnom prvenstvu v letenji s toplozračnimi baloni nastopali ške balonari iz 16 drugih rosagov. Med njimi naj bi biu tudi aktualni svetovni prvak, Britanec Dominic Bareford.

Silva Eöry

Marija Cesar Komar, dr. med. – padarkinja, stera se tudi z akupunkturo spravlja

ORGANIZEM JE TAU SVETA IN VESOLJA

Goričko je tak lepo, ka je iz leta v leto več takši lidi, steri pridejo iz drugih krajov Slovenije (neka je tudi tihincov)

Lani je biu v Ljubljani 1. slovenski kongres akupunkture; Marija Cesar Komar prva s prave strani

in si tü küpijo ram. Svoj drugi dom si je v Andrejcaj že pred več kak 20. lejt zisko tudi zakonski par Komar, Silvo in Marija, iz Kotelj na Koroškon. »Müva z možom sva že tistoga cajta v Prekmurji mela dosta pajdašov, pa sva te pravla, ka bi bilou fajn, če bi en ram küpila in ga prenauvila. Ges mam stare rame trno rada. Pouleg toga je na Goričkom lejpa krajina, dobri so lidgé, pa tügi gesti pa piti je žmano. Deset lejt je trpelo, ka smo ram zriktali tak, kak trbej. Rejsan pa je istina gé, ka bi ga zdaj že pa trbelo prenavlati,« pravi Marija Cesar Komar, dr. med., stera je že od malih naug znala, ka bi bila rada padarkinja: »Furt, gda je k nam prišo padar, mi je bilou fajn, vej pa sam vidla, kak je bilou dobro, gda je leko pomago betežniki. Te sam tak brodila, ka bi tudi ges rada pomagala tistim, steri so betežni.«

Gda je ške dejte bila, se je dosta s športom spravla, najbolje z atletiko in skijanjom. V srednji šauli je tau tanjala, vej pa se je te že več trbelo včiti, sploj pa te, gda je začnila študerati na Medicinski fakulteti v Ljubljani, stero je zgotovila leta 1976 in se po tistom zaposlila v špitali v Slovenj Gradci:

»Ges sam prva stela biti erič-ni internist ali pa pediater; samo te je v našom špitali že dosta takših padarov bilo,

falilo pa je anestezirov. In tak sam se te za tau specializerala. Eni brodijo, ka je tau nej tak žmetno, liki je nej tak. Dosta vsega moreš znati, tudi vrasva moreš poznati, sploj te, če jih lidgé berejo več, trbej trnok fejest paziti, ka delaš.« Nej pa je ostalo samo pri tom, ka betežnike

z enim padarskim delom: »Na začetki specializacije se je pokazala prilika, ka sam se začnila včiti akupunkturo. Leta 1979, gda so v Zagreb prišli škoniki iz Kitajske, sam bila med štirimi vöodabranimi iz Slovenije, steri so šli na té tečaj.« Svoje znanje je furt nadgrajevala, in tak so v Slovenj Gradci med prvimi v Sloveniji gor odprli protibolečinsko ambulanto. Leta 1991 se je štiri mesece šaulivala ške na Akademiji tradicionalne kitajske medicine v Pekingi: »Tam sam mejla tudi priliko viditi, kak so samo ob pomauči akupunkture enoga človeka rezali na mozgaj, vidli pa smo tudi, kak so napravili carski rez.«

Marija Cesar Komar je od 2017. leta v pen-

furt pomaga v protibolečinski ambulanti v zdravstvenom daumi v Slovenj Gradci, igle pa ma s sebov tudi te, gda je na Goričkom in z akupunkturo pomaga pajdašom in poznancom: »Tudi z anestezijo se ške spravlam. Tü in tam dem pomagat padarom na Ortopedsko-travmatološko

Na Severnom mordji z vnükom Janom Emilom

Akupunktura

Akupunktura je metoda zdravljenja, stera temelji na zabadanji iglic v akupunkturne točke na človekovom tejl. »Ta kitajska metoda zdravljenja je stara več kak pet gezero lejt. Gnesden jo poznajo že skor po cejlom svejti. V Evropo je prišla v 18. stoletji ob pomauči francoskih misionarov. Akupunktura je kompletna medicina, stera glavni tau je tau, ka vzpostavi ravnotežje (egyensüly) v človekovom tejl. Organizem je tau svejta in vesolja (világegyetem). Akupunktura temelji na vzpostavljanji ravnotežja med naravo, vesoljom in organizmom, pouleg toga pa vzpostavlja ravnotežje v samon organizmi,« je raztolmačila Marija Cesar Komar, stera je tudi predsednica Slovenskega združenja za akupunkturo. Glavni tau terapije »je spoznanje, ka po človekovom tejl dé 14 glavnih kanalov, 12 parnih in 2 neparna, pa tudi ške neka drugih. Na tej kanalaj so akupunkturne točke, v stera se zabodnejo igle. Padari ne pikamo na pamet, vej pa moreš točno znati funkcijo organov v tejl.« Cilj zdravljenja je, ka se nazaj postavi harmonija v tejl. Najbole dobro se je akupunktura pokazala pri betežnikih, steri majo skvardjeni čuntno-mišični sistem, pa pri tistih, steri majo nevralgije, skvardjene živce, glavobole, tak migrene kak druge bolečine, pa zobobol in druge akutne bolečine: »Prva gda pride betežnik k meni, ga preglednem, po tistom pa more priti desetkrat na akupunkturno terapijo, in tau vsakši drugi den, pri fejest velikij bolečinaj pa leko vsakši den. Po enom mejseci premora te ocenimo, kelko je terapija valala.«

»davle spat« v cajti operacij, ziji, samo tau ne pomeni, ka je liki se je začnila spravlati ške svoje delo čista zapüstila. Ške

kliniko v Ljubljano. V špitali v Slovenj Gradci pa pomagam ške na negovalnom oddelki.«

Na Goričkom največ cajta preživi ob koncih kedna. Najdete jo na gračenki, pa tudi z roužami se trno rada spravla. Rada prešte kakšno dobro knjigo, pa tudi štrika rada: »Največ sam štrikala te, gda sam študerala. S pajdašicami smo se dostakrat tak pripravljale na vižge. Ponavljale smo snov, vmes pa smo štrikale.« Z možom radiva potüvleta po cejlom svejti. Večkrat jiva pout odpela tudi na Finsko, gé s svojo družino žive sin Gaber (drugi sin Gregor žive v Lubljani), steri je šau po materini pouti in je tudi padar.

(Kejp na 1. strani: Padarkinja pri svojom deli)

Silva Eöry

Kejpi: Osebni arhiv Marije Cesar Komar

Obnovljeni vrtec predali namenu v okviru vaškega dneva

Na Gornjem Seniku v vrtcu pričakujejo otroke okolje in pogoji, ki jih motivirajo oziroma ki zadostujejo zahtevam današnjega časa, saj je bil vrtec s pomočjo uspešnega natečaja samouprave (občine) temeljito obnovljen. Obnovljeno vzgojno-izobraževalno enoto so predali namenu in blagoslovili v okviru vaškega dneva, 18. avgusta.

Do obnove vrtca je prišlo s pomočjo natečaja TOP-1.4.1- 15-VS1-2016-00029. Občina Gornji Senik je v okviru natečaja »Izboljšanje zaposlovanja in življenjske kvalitete občanov s pomočjo razvoja družinam prijaznih institucij in javnih storitev« dobila 45 milijonov 190 tisoč forintov. Namen projekta je bil dvigniti nivo storitev, ki so namenjene osnovni oskrbi otrok, s tem pa pomoč družinam oziroma staršem z majhnimi otroki, da se lahko

zaposlijo, saj za njihove otroke poskrbijo v vrtcu.

»Osnovni namen inštitucije

venske šege in navade na otroke in s tem pripomore k izoblikovanju in pridobi

prostore in nabavili potrebna sredstva.

Podpredsednik Skupščine Železne županije Bálint Kondora je v otvoritvenem nagovoru izpostavil, da se je v Železni županiji obnovilo 37 vrtcev, kar pomeni, da bo več kot tisoč otrok imelo boljše pogoje za bivanje. Najavil je, da bo vlada zagotovila županiji nove tri milijarde forintov za obnovo ali razvoj naslednjih vrtcev in jasli.

Odprtju obnovljenega vrtca sta prisostvovala tudi predsednica Slovenske zveze Andrea Kovács in pooblaščen minister Simon Konobelj, ki je izrazil svoje veselje, da je prišlo do obnove vrtca, obenem se zahvalil vsem, ki so se trudili za to. Ob koncu slovesnosti sta obnovljeno stavbo blagoslovila v obeh jezikih župnika Tibor Tóth in Dejan Horvat.

L. R. Horváth

Ob svečanem odprtju vrtca so nastopili tudi domači malčki

je, da na podlagi narodnostnega vzgojnega programa zagotovi in organizira dejavnosti in aktivnosti, primerne starosti otrok, ki pripomorejo, da otroci spoznajo jezik in kulturo svojih prednikov, da prenaša slo-

vanju slovenske identitete otrok,« je povedal župan občine Gornji Senik Gábor Ropoš. Celotna vrednost investicije je bila 55 213 005 forintov. Zamenjali so kritino na objektu, posodobili centralno kurjavo, pred vrtcem naredili parkirne

Občinska priznanja ob 20. avgustu

V bogati glasbeni dejavnosti Marije Trifusz ima pomembno vlogo delo, ki ga opravlja med Porabskimi Slovenci. Zelo dolgo je vodila pevski zbor na Gornjem Seniku in več kot deset let pomaga peti priložnostnemu zboru pri slovesnikih mašah v Monoštru. Monoštrska občina se je s priznanjem dobitnici zahvalila tudi za to dejavnost.

avgust tudi praznik novega kruha, je skupščina občine tradicionalnemu dvokilogramskemu kvašenemu monoštrskemu kruhu podelila naziv »Za zeleni Monošter«, s tem je priznala tudi delo monoštrskih pekov. Priznanje »Za šport in telovadbo Monoštra« je prejel Gábor Somogyi, tekač na dolge proge. Priznanje »Za Monošter« sta prejeli glasbena pedagoginja Krisztina Bene in upokojena učiteljica glasbe Marija Trifusz.

LRH

Foto: Ferenc Bana

www.radiomonoster.hu

Ob 20. avgustu, dnevu sv. Štefana, so tudi v Monoštru podelili občinska priznanja. Le-ta je podelil župan občine Gábor Huszár v okviru svete maše, katere se je udeležila tudi slovenska zagovornica v madžarskem Parlamentu Erika Köleš Kiss. Ker je 20.

ŽELEZNA ŽUPANIJA

*Zapirajo se male baute pa
krčmé po vasaj*

Od leta do leta je menje baut pa krčem v Železni županiji. Najbola se tam zapirajo, gde je mala ves, gde je malo kupcov. Dapa ranč tak je problema že tam tū, gde so vekše vasi, zato ka lüstvo bola v velki bautaj kipūje, gde je blago dosta falejšo. Na mejsec gnauk v avto sedejo, v vekši varaš se odpelajo, pa ka njim trbej, tisto si te tam spokipūvlejo. Doma v vesi samo po krū pa mlejko odijo v bauto. Pa če kaj sfali. Nej čūda, ka bautošom se zavolo tauga ne splača bauto goradržati, pa eden za drūgim zapirajo baute. Ranč tak je tau s krčmami, med kednom so prazne, po sobotaj pa nedelaj je vekši promet, najbola tam, gde je paulak cerkev ali nogometno igrišče. Samo tau je vse malo, te dva dneva, kakoli dosta lüstva se tam stavi, ne moreta notraprinensti tisti pet dni med kednom, gda je prazna krčma. Tisti itak fejšť falijo. Z vsakšov krčmauv, stera se zapré, se zgibi za lüstvo edna taša točka, gde se leko, gde bi se leko srečali, malo pripovejdali. Kak pravijo, nej samo te mrtva grata edna ves, gda šaulo zaprejo, ranč tak je mrtva te tō, če krčmau zaprejo. Najvekša baja je po mali vasaj, tam nej samo krčme, baute se zapirajo, liki ranč tak pošta pa vse kaj drūgo tū. Gda se tau zapiranje gnauk začne, te se že žmetno stavi, zavolo tauga vsigdar menje lüstva ostane doma v vesi. Namesto nji pridejo taši tihinci, stere tau sploj ne briga, bola je veseli, zato ka zavolo tauga, ka menje lüstva gé, še bola mirno leko živejo. Njim nej trbej nej bauto pa nej krčme, važno je, aj velko ograjo majo kaulak svoje iže ali vikendice pa naj kak najmenje lüstva odi kaulak nji.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Medvedi in volkovi

Predstavniki Sindikata kmetov Slovenije in kmetijska ministrica so pri premierju Marjanu Šarcu govorili o ukrepih glede populacije zveri. Dogovorili so se za sodelovanje pri določitvi, kakšno število volkov in medvedov je še vzdržno. »Napačno mnenje je, da bi kmetje želeli iztrebiti zveri, ampak zgolj želijo določiti število okoljsko in družbeno sprejemljive populacije volkov in medvedov,« je po sestanku poudarila ministrica Pivec. Vzdušje v preteklih tednih je bilo precej napeto, zdaj pa jim je uspelo umiriti strasti in se dogovoriti, da se septembra sestanejo vsi vpleteni ter poskušajo čim prej izboljšati sistem upravljanja zveri. Sindikat je zaradi neizvajanja odstrela volka po zakonu o interventnem odvzemu zahteval odstop ministra za okolje Simona Zajca, pri čemer še vztrajajo, a so mu zdaj dali nekaj časa, da se stvari odvijajo. Prav tako bodo po besedah predsednika sindikata Antona Medveda premislili, kako ravnati naprej. Predvsem zahtevajo, da se interventni zakon o odstrelu poenostavi tudi za primer volka in da bi bila za odstrel dovolj že ustna odločba.

Interventni zakon sta sicer pripravili skupaj ministrstvo za kmetijstvo in ministrstvo za okolje, potem ko je izvajanje rednega odvzema preprečilo upravno sodišče. V času nerednega odvzema – odstrel volkov se zaradi pritožb nevladnikov na sodišču že večkrat ni izvajal – sta se namreč populaciji medveda in volka namnožili. V državi je po ocenah okoli 1.200 medvedov in 80 volkov, interventni zakon predvideva odvzem 175 medvedov (za še 25 medvedov pa so predvidene izgube iz drugih vzrokov) in 11 volkov iz narave. Lovcem je do zdaj uspelo odstreliti okoli 80 medvedov in enega volka, ki sicer ni bil odstreljen na podlagi interventnega zakona.

Neradnovci: praznik občine Gornji Petrovci

PRENOVLJEN VAŠKO-GASILSKI DOM

Svečana seja občinskega sveta Občine Gornji Petrovci je bila tokrat v Neradnovcih, ker so

Z uresničevanjem programa občine od lanskega do letošnjega praznika je zbrane pod

lepše urejeno hišo. Tudi po zaslugi te akcije je po vaseh iz leta v leto več lepo urejenih balkonov pa tudi hiš z okolico, kar pomeni, da ni sama sebi namen, ampak deluje vzpod-

vo raziskovanje lokalne zgodovine tega dela Goriškega, kar objavlja tudi v publikacijah. Avtorjev, ki bi se ukvarjali s tovrstnim delom, je iz leta v leto manj oziroma jih skoraj

Župan Franc Šlihthuber in Aleksander Ružič, prejemnik letošnjega najvišjega odlikovanja - proglasitve za častnega občana Občine Gornji Petrovci

22. praznik združili z otvoritvijo prenovljenega vaško-gasilskega doma, športnega centra in klubskih prostorov. To ni bilo prvič, da slovesnost ni bila v Gornjih Petrovcih oziroma v kulturnem domu v Stanjevcih kot najpogostejšem kraju dogajanja. Že pred leti so se zbrali v Ženavljah, lani pa je bila neke vrste kombinacija, uradni del slavnostne seje se je nadaljeval v Peskovcih, kjer so odprli sodoben vaško-gasilski dom.

prebivalcev, kar je kriterij za državno sofinanciranje. Tudi industrije je malo, recimo tekstilni obrat v Gornjih Petrovcih, na novo zgrajena piščančja farma v Peskovcih. Kljub temu uspeva občini iz leta v leto urediti kaj novega, med katere spada oskrba s kakovostno vodo in še kaj. Na otvoritev (še) čaka obnove osnovna šola v Adrijancih. Slavnostne seje so tudi priložnost za podelitev priznanj za najlepše urejen balkon, naj-

Obnovljen vaško gasilski dom v Neradnovcih je nedvomno pomembna pridobitev za ta kraj

bujevalno. Tradicionalno je župan izročil občinska priznanja organizacijam, društvom in posameznikom.

Za častnega občana, kar je najvišje priznanje, pa je bil letos proglašen Aleksander Ružič iz Gornjih Petrovcov, rojen v Peskovcih, upokojeni profesor zgodovine, aktiven na družbenem in kulturnem področju ter pri raziskovanju lokalne zgodovine geografskega prostora severovzhodne Goriškega. In tudi naš dolgoletni sodelavec, večš pisanja berljivih zgodb v narečju.

Posebej pomembno je njego-

ni. Eno prvih del je njegova odlična Kronika osnovnih šol v sedanji občini Gornji Petrovci (2001). Proučuje in zbira podatke tudi o posameznih naseljih. Tako je izšla knjiga o Adrijancih in Peskovcih. Kljub novim, sodobnim oblikam zapisovanja in ohranjanja podatkov je tiskana beseda za mnoge še vedno zelo pomembna in hkrati trajna vez med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo.

Ernest Ružič

Foto: E. Ružič,
Tanja Horvat

Litanije v Otkovcih

Društvo za lepšo vas in ohranjanje tradicij je tudi letos organiziralo litanije pri kapelici v Otkovcih. Na tretjo avgustovsko nedeljo so se verniki zbrali pri dvojezičnih litanijah, ki sta jih vodila gornjeseniški in markovski župnik Tibor Tóth in Dejan Horvat. Sodeloval je cerkveni pevski zbor Zveze Slovencev iz Števanovcev.

F. Sütő

Slovenske ljudske pripovedi - nej samo za mlajše - 21.

Dobra pa lagva dekličina

Edna sirauta je mejla edno grdo mačijo. Ta mati je sploj lübila svojo pravo čér, štera je ranč tak odürdjavala pa mantrala sirauto deklo, gda je samo leko. Nej daleč se je zdigavo grad, na šterom je vsakšo nauč nika strašilo. Eden večer je mačija poslala tá svojo sirauto spat, vej je na tüoma vüpala, ka se je leko tak rejši.

Sirauta je baugala ino bila vesela, ka go donk vnoči niške nede mant-rau. Na gradi si je v künji začnila kùjati večerdjo, depa eške prva, kak bi go zgotovila,

je primijauko eden mujcek: »Dekličina, ali za mé tö ostane malo večerdje?«

Sirauta je lejpi valas dala: »O, ja, ti samo poj nut f üžo, ka va vküper večerdjala!«

Dekličina je dale kùjala. Komaj je biu mujcek f üži, se je na pragi pokazo pesek: »Dekličina, ali mi daš malo večerdje?«

Sirauta je pá pravla: »O, ja, samo poj nut f üžo, tam te že mujcek čaka!«

Te je prišo eške kokautek pa go ranč tak proso za večerdjo. Dekličina je njega tö rade vau-

le pozvala f üžo k mujceki pa peseki. Gda je sirauta večerdjo skùjala, so vsi vküper geli pa

od njé ino drügi večer svojo libleno, pravo čér na grad poslala, ka prej: »Če je tá tupasta

»Djastrik aj te odnesé, gladau-ven stvaur!«

Sama je zejla večerdjo, te pa dojlegla spat.

Vnoči je pá prilomato strašanjski možak ino dekličina je prestrašena začnila kričati: »Mujcek, mujcek, mijaukaj, ka me možak ne zej!« Mujcek pa je nazajgučo: »Sama si gejlja, sama mijaukaj!«

Dekličina je pá kričala: »Pesek, pesek, lajaj, ka me možak ne posüne!«

»Sama si gejlja, sama lajaj!«

»Kokautek, kokautek, spejvaj, ka me možak

ne požré!«

»Sama si gejlja, sama spejvaj!« Niške se je nej zgloso za njau.

Strašanjski možak je na léki napravo svoje: zgrabo je dekličino, go na male falate raztrgo, njeno glavau pa na okno postavio.

Zrankoma je mati na pamet vzela, ka je njena či nej nazaj domau prišla. Odišla go je iskati na grad ino v caglo spadnila, gda je vidla, ka se je s čerdjauv zgauldilo.

Na domanjio rejč obrno:

-dm-

Ilustracija: -mkm-

dojlegli spat.

Vnoči je f üžo prilomato eden strašanjski možak. Dekličina je od straja začnila djaukati ino zazovati: »Mujcek, mujcek, mijaukaj, ka me možak ne zej! Pesek, pesek, lajaj, ka me možak ne posüne! Kokautek, kokautek, spejvaj, ka me možak ne požré!«

Mujcek je mijauko, pesek lajo, kokautek spejvo; možak pa se je zbojo, lüčo edna zlata kauca f üžo ino odleto.

Sirauta je tá kauca zrankoma domau odnesla. Parauvna mačija je zlato škér vkrajvzela

takšo prinesla, ti gvüšno eške kaj lepšoga pa bauksoga dobiš!«

Lagva dekličina si je na gradi ranč tak večerdjo kùjala, gda je prišo mujcek pa go pito: »Dekličina, ali mi daš malo večerdje?«

Una pa ga je začnila šimfati: »Za té nika nega, stršilo maččo!«

Po tistom je prišo pesek ino go ranč tak proso za večerdjo.

»Vkraj idi, pesjan mrski!« ga je tazagnala.

Na konci je prišo eške kokautek, s tistim se je tö korila:

65 let monoštrske knjižnice

Nekdanji in sedanji bibliotekarji so praznovali 65. obletnico ustanovitve monoštrske knjižnice. Župan Gábor Huszár je v pozdravnem nagovoru napovedal novo investicijo na dvorišču knjižnice, ki bi zagotovila nove prostore tudi za družabne dejavnosti. V kolikor bo občina dobila finančne vire, bo usposobila knjižnico tudi za invalide.

LRH

... DO MADŽARSKE

V večjih mestih so tesni rezultati med vladno in opozicijsko stranko

Rezultati raziskav in analize agencije za merjenje javnega mnenja so vse bolj pomembni, saj se približujejo občinske volitve, ki bodo 13. oktobra. V teh dneh se bo tudi uradno začela kampanja. Závész Research je na podlagi avgustovskih podatkov ugotovil, da je priljubljenost vladne stranke FIDESZ narasla z 32 na 34 odstotkov. Med ljudmi na podežlju – torej med tistimi, ki ne živijo v Budimpešti ali v županijskih središčih – ima stranka Viktorja Orbána še večjo prednost, saj bi njene kandidate volilo kar 38 odstotkov volivcev. Po vaseh in manjših mestih opozicijske stranke niti skupaj nimajo 25-odstotne podpore, kar pomeni, da bodo v teh naseljih župani in občinski svetniki po vsej verjetnosti ali neodvisni ali člani vladne stranke.

Malo drugačno sliko kažejo županijska središča, kjer ima vladna stranka manjšo podporo (30 %) kot opozicijske stranke skupaj (35 %), to pomeni, da bodo v teh krajih občinski sveti strankarsko zelo pestri.

V Budimpešti ima skupna opozicija 37-odstotno podporo, vladna stranka pa 34-odstotno.

Visoko šolstvo od septembra pod Ministrstvom za tehnologijo in inovacije

Visokošolske ustanove bodo od 1. septembra spadale pod Ministrstvo za tehnologijo in inovacije, je javnost prejšnji teden seznanilo Ministrstvo za človeške vire. V izjavi so poudarili, da je pobudo za prevzem visokošolskih ustanov dal sam minister László Palkovics. Ker je srednje strokovno (poklicno) izobraževanje že pod njegovim ministrstvom, je ostalo pri Ministrstvu za človeške vire le javno šolstvo, ki ga bo usmerjalo državno sekretarstvo pod vodstvom državnega sekretarja Zoltána Maruzse.

Ekspert za šolstvo János Szüdi meni, da na Madžarskem ni več šolstva kot enotne »panoge«, saj javno šolstvo vodi Ministrstvo za človeške vire, poklicno in visokošolsko izobraževanje Ministrstvo za tehnologijo in inovacije, predšolsko vzgojo pa imajo v svojih rokah večinoma občine.

BOLA SEM OMARE TJÜPILA

Tetica Majči, po možej Dančeč, v Traušči živejo z možaun. Doma so iz Slovenske vesi, gde so se naraudili pa gorrasli, gde so je tak zvali ka Pepkošini. Nji v Porabji vejn nej trbej posaba nutrapokazati, vsi je dobro poznamo zato, ka dugo lejta so spejvali v slovenski ženski skupini v Monoštri. Prejšnji keden, gda sem pri nji odo, ranč so marmelado kūjali, dapa zato so si vzeli telko časa, ka so nam pokazali par kejpov s svojega fotoalbuma.

- Tetica Majči, doma v Slo-

v grmauvdji?

»Podje so ranč foci špilali, mi smo pa goravseli na sečo pa

Majči Dončec

od tistac smo je gledali. Te je še dosta vse nej bilau, kama

Zdavanjski kejp sina; Majči sedi prva s prave

venskoj vesi, v rojstnom rami kelko je vas bilau vsevküper?

»Mi smo se na tistom tali držali, steroga so tak zvali ka Pusta. Mati je sedem datetov mejla, dapa samo pet nas je ostalo. Iz tistoga časa, gda sem mala bila, je samo malo tjejpov bilau, vejn enga mam, gda kokauši polagam, samo zdaj tistoga tak brž ranč ne najdem.«

- Na tom kejpji, gde vas je več, ste že vōzraščena dekla, dapa tau ne vejma, ka delate

bi leko odli, če na kakšno veselico, zato smo pa te dekle foci (nogomet) malo tū poglednili. Če so v krčmej igrali, te je tak bilau, ka samo z materdjev smo leko šli, nej se je šikalo tak na sama tam biti. Gnauk je mati od padaškinje tū tam bila, gde sem dja sejdlā. Podje so niši sladek likör plačali nam deklam, aj se leko malo spoznavajo z nami, dapa dja sem nej vzela. Te mati od padaškinje mi je prajla, kak dja tau brodim, ka ne vze-

mem, vejpa te pojep lejpi ram pa velki grünt ma, zakoj ne gučim z njim. Sledkar me je še plesat tū zvau, dapa mena se je nej vido pa tam sem ga njala.«

- Zdaj eden taši kejp mam v rokej, gde ste plesali v plesni skupini. Gde je tau bilau?

»Tau je v Slovenskoj vesi bilau, gda sem še dekla bila, te smo nej odli ali samo rejdko nastopat, bola samo na tekmo vanje. Edno paut, gda smo v Somboteli tekmovali, smo dobili nišo priznanje.«

- Sto je vas včijo pa ka ste plesali?

»Moj brat se je v Pešta včijo pa od tistac je emo ženo, moja šogorca je dobro vejdlā plesati, ona je nas včila. Dapa bola samo vogrstje pa srbske plese smo plesali, zato ka ona je te znala, slovenstje nej. Ne vejma, ka na tjejpji zaka smo samo dejkle, vej pa podje so tū plesali. Kak Gerenčer Pišta, dapa največ je zato itak sodakov bilau.«

- Na tom kejpji ste vi dolavze ti, dapa sto je druġa dekla?

»Tau sem dja pa moja firman-ska botra Poposka Rejza. Od tauga dosta vse mi na misli ne pride, od prve spauvedi več, zato ka te mi je lagvo prišlo pa sem tavō na cerkvine stumbe ūšla sejdat. Te smo še Markovič gospauda meli za popa iz Števanovec. Dapa vejš, ka je bilau? Mi smo njega sprvoga nej trno razmeli zato, ka on je Hrvat biu, pa zavolo tauga smo se ranč nej včili. Te smo mi iz Slovenske vesi pejški bola v Varaš odli k meši, zavolo tauga te smo dolazaostali od Senčarov, zato ka smo mi samo vogrski znali popejvati, slovenski nej.«

- Tau je vaš mauž v sodačkom gvanti?

»Tū sva se še nej poznala, samo sledkar, gda sva obadva

v ciglencaj delala. Dja sem pet lejt delala tam, zato ka druġoga dela nej bilau, pejnaze je pa

Zdavanjski kejp

trbelo. Gda sem vō iz šaule prišla, te sem najprvin na mejo

tašča je nej bila paulak, stera bi leko na mlajše skrb mejla. Sploj pa te bilau žmetno, gda

sem dja pa mauž tō v židanoj fabriki začnila delati. Srečo sem zato tō mejla zavolo tauga, ka sem v židanoj fabriki delala, ka se sedem lejt prvin leko v penzijo odišla.«

- Lejpi zdavanjski gvant pa pūšau ste meli.

»Še lepši gvant bi leko mejla, samo sem šparala s pejnazami, nej sem stejla vse na gvant poce-

rati, s tistoga sem bola omare tjüpla.«

V plesni skupini; Majči stoji prva z lejeve

odla delat, sledkar v gauštjo, zato ka mati so mi vsigdar prajli, aj si pejnaze tadejam, ka dobro pridejo, gda mo se ženila. Tak je bilau, gda sem se oženila, te sem že telko pejnaz mejla, ka sem leko si omare kūpila v kūjnjo pa v ižo.«

- Doma ste ostali pri starišaj potistim, ka ste se oženili?

»Nej, mauš je v Mariaūfjaluni emo en ram, pa ta sva šla, sledkar sva pa te tak tū v Traušči zidala. Težko je bilau mena, zato ka nej baba, nej

- Na tom kejpji ste vsi dolavze ti, cejla družina, gde se vaš sin ženi.

»Enga pojba pa edno dekle mam, tū se ranč sin ženi. Zvūn name pa moža na kejpji so še od sneje mati, oča, mojoga moža brat, stršin pa stršina pa moja hči.«

- Ka zdaj delate, da ste že obadva v penziji?

»Vejš ka, delo vsigdar dje, v leti travo kosimo, v zimi pa nalagati trbej, tak ka mira nikdar nega.«

Karči Holec

»Z duhovnim bliža slapu se Savice«

Dosta lüdi pravi, ka je Bohinjsko jezero (tó), kauli-zaprejto z bregami, s svojov divdjov naturov eške lepšo kak jezero na Bledi, štero prej s svojim malim otokom (sziget) pa Marijinov cerkvov pomalek eden gič

Vsefelé teorije gestejo, od kec je tá mala alpska dolina ime »Bohinj« dobila. Ništerni pravijo, ka s slovenske reči »Baug«, drügi se hejcajo, ka so imé dale »bujé«, tretji pa so gvüšni, ka se je eden zgübleni Nemec tam spitavo

(felvonók) tö, štere v zimskom cajti dale pelajo tiste, šteri se škéjo skijati. Pejški pa se leko napautimo na drüge kauliške vreje ranč tak, table lepau pokažejo, kelko vör moremo ojtí. Pred lejtami smo bili včeni, ka so se kau-

li restavracije pasle krave, zdaj je že par lejt nega. Kaulivrat stogijo turistične iže, s padašom pa sva žalostno vidla, ka pomalek na nikoj dejo. Na Vogli sva tö najšla edno srce »I love you«, pri šterom se leko vsikši dojvzeme s plaminami - med drügimi s Triglavom

ma. Lepau se vidi linija, štera pokaže, gde je v davni-davni cajtaj led té dau v formi litere »U« vöskopo.

Gda sva se s padašom podala na paut nazaj, sva na svojoj

je niške nej kaupó. S padašom sva sezüla svoje sandale pa na drauvni kamlaj stau-pila v jezero. Po tistom sva eške malo sejdla, ka bi naja trüdne nogé posenile, pa če

rejsan sva bila zaprejtiva med graube plamine, sva čütila, ka sva slobaudniva. V jezери so se ništerni pelali z malimi čanaklinami, na nébi pa so se začnili graužati čemer-ni oblacke.

Malo sva se zdenila, te pa sva nut v avto sela ino se pelala nazaj po že poznanoj pauti. Čüdo-vitno Bohinjsko jezero je gda pa gda eške vö z ga-

V Prešernovoj pesnitvi je pod etov vodaav krščanjško vöro gorvzeu slejdnji slovenski poganski prejdjen Črtomir

Takša je bohinjska dolina z 1535 mejterov

grtüje. Zatok tö, ka ga vidi-mo v vsikšom prospekti o Sloveniji pa vnaugo turistov v našoj matičnoj domovini nika drügoga ne pozna kak liki samo Bled.

Takšo féle formo mi je nej bilau žmetno na njé vzeti svojoga padaša, aj se podava na kauli dvajsti kilomejterov dugo paut prauti dolini Bohinj. Po lejpoj poštiji med visikimi, včási strašnimi plaminami naja je skaus spre-vajala voda Sava Bohinjka, gnauk sva se pelala na nje-noj lejvoj, drgauč na pravoj strani. Na dosta mejstaj so obnavlali paut, pri vesnici Ribčev Laz pa se je pred naja očami končno oprlo Bohinjsko jezero.

Tau je najveške takšo jezero v Sloveniji, štero ne preminé, dugo je štiri kilomejtere, šurko pa en kilomejter. Na ednom mesti je globko skoro petdeset mejterov, v njem živé šestdeset fajt alg pa pet-najset fajt rib. Istina pa je, ka zavolo ribičov gnes v jezери trikrat telko rib geste kak pred dvajstimi lejtami.

»wohin? wohin?« (kama?).

S padašom sva se odlaučila, ka tau dolino na srejdi Triglavskoga narodnoga parka pogledneva od vrkaj tö. Na plamino Vogel, bole djenau do edne restavracije na 1535 mejteraj, v dobri pet minutaj pripela gondola. Gda se kabina oprvim zdigne nad drejve, se začne pred našimi očami opérati čüdoovitna krajina. Na pauti gor vsikdar več vidimo z jezera, tak smo nej čemerni, če pri sojaj, štere kabel držijo, gondola malo dročne.

Što je že večkrat odo na Vogli, dobro vej, ka se more na malom balkoni, gda vö s kabine staupi, včasik staviti pa kauli pogledniti. Splača se ma kejpe za spomin tö tak cofart narediti, vejpa gda vö z restavracije staupi, brž gorpride, ka je erična kavarna s panoramnov terasov že duga lejta zaprta. Če se je štoj z gondole paščo, več ne naj-de ednoga punkta nej, gde bi leko vüdo cejli lejpi razgled. Nej daleč od restavracije gestejo eške drüge vlečnice

- za svojim rbtom.

Gondola pela doj vsikše pau-vöre, zatok sva s padašom s trestimi drügimi turistami nut v njau stau-pila. Po pauti sva z očami eške gnauk slobaud vzela od bohinjske doline, spodkar pa sva se napautila dale prauti slapi Savice (vízesés).

Pravijo, ka je Sava »čí od kamla«. Rejsan z bregá vöpride kak Sava Bohinjka, nej daleč od jezera. Po parkeranjí čaka najgir lidi dvajstiminutna paut po lesej - včási gor, včási doj, gnauk po kamlaj, drgauč po stubaj - do čüdoovitnoga slapa. Visiki je 78 mejterov, gda pa voda nakle spadne, sploy glasno bobnjariva. Slap najbolje poznamo s pesnitve slovenskoga poeta Franceta Prešerna z imenom »Krst pri Savici«, s šteroga leko zvejmo, ka je poganski sodački predjen Črtomir pod tem slapom gorvzeu krščanjško vöro, za koj ga je nagučala njegva lüba Bogomila. Gda stogimo pri etoj vodej, leko audaleč gledamo bohinjsko dolino med dvöma plamina-

pravoj strani na pamet vzela eden mali sodački cintor. Ziskala sva si parkplac pauleg bližanjoga kempinga pa stau-pila na tau graubišče, nej daleč od vesnice Ukanc. Tam so pokopani avstro-ogrski sodacke, šteri so na soškoj fronti (isonzóí front) spadnili med lejtoma 1915 pa 1917. Na grobni kamlaj vidimo na tabljaj više dvejstau imen, med njimi dosta Madžarov, Slovakov, Poljakov, Ukrajincov pa Slovincov. Zanimivo je videti, ka zvün nji tam počivajo ništerni protivniški sodacke ranč tak, na priliko z Rusoškoga, Romanarskoga ali Italije. Na srejdi cintora stogi mala lesena kapejla, na šteroj piše, ka morejo gneš-nji narodi ostati padaški, ovak so sodacke v veukoj boj-ni zaman svojo krv preliali. Gda sem prva svoje padaše v Bohinj pelo, smo se vsikdar nutprišvercali v Kemping Zlatorog. Tau je najkračša paut do jezera, med šatorami se brž pride do vodé, štera je v najvejšoj letnoj ici tö vsikdar ladna. Tistoga zadvečerka se

uste gaušče pokukivalo, po tistom pa naja je pá Sava Bohinjka sprevajala. Ta se s svojov sestrov Savov Dolinkov sreča pri gorenjskom varaši Radovljica, od tistec tečéta vküper, že z imenom Sava. Šegau majo gučati, ka je bila ta voda edna sama prava »jugoslovanska« reka, vej pa má vretino v slovenski plaminaj, tečé prejk Slovenije, Rovačke pa Srbije ino se pri Belgradi nut v Donavo vlejí.

Na naja risauskom vandrivanji je samo tisti večer dež üšo, depa graubo. Že gda sva za sebov püščala jezero, otok pa grad na Bledi, je začnilo šprickati. Biu je pondejlkov večer, delavci so se po avtocesti pelali prauti nama, domau z Ljubljane prauti gorenjskim vesnicam pa menjšim varašom. Gda sva se pomalek povrnaula v svoj apartman v slovenskom glavnom varaši, sva bila malo žalostniva, vej je pa na okno poklončko mejsec ino naznana slejdnjo nauč na naja pauti po Sloveniji.

-dm-

Ernest Ružič

NA BREJGI TRNINA TAJNICA, FILTER DO MINISTRA

Pogosto rečem, da Amerike ni potrebno odkrivati, ker je bilo to narejeno pred večsto leti, pametno pa je zaslužiti dolarje in potovati, recimo v New York.

Če ste vsaj površno brali nekaj mojih razmislekov, potem že veste, da imam nekaj za bregom. Ampak katerim? In pravilno razmišljate. Opisal bom, kako je nastajal in nastal *Porabski knjižni dar* (pri pobudi zanj, in Franci Just je zapisal, da je bila pobuda moja, torej je *črno na bellem*), ki je uspešno vstopil v tretje desetletje izhajanja. Zelo kmalu, ko sem se odločil, da bom osrednjo novinarsko pozornost posvečal Slovincem na Madžarskem, zlasti v Porabju oziroma še v Železni županiji zaradi aktivnih posameznikov v Szombathelyu, sem spoznal, da moram spremljati položaj manjšin v več državah, pa ne samo zato, ker naj bi bilo v Evropi okoli 50 milijonov manjšincev, ampak zato, ker je za resnejše, zahtevnejše prispevke, zlasti ocene in komentarje, pa tudi večino ostalih novinarskih zvrsti, potrebno primerjalno znanje. Kajti vsaka manjšina zase je specifična, države imajo različen odnos do manjšin na svojem ozemlju in tako dalje in tako naprej. Zelo nazoren primer je naša sosedna Avstrija. Čeprav je v 7. členu avstrijske državne pogodbe (podpisane leta 1955) izrecno napisano, da imajo Slovenci na Koroškem in Štajerskem ter Hrvati na Gradiščanskem povsem enake pravice, je

tako samo na papirju. Avstrija ni pripravljena na tolikšno zaščito koroških Slovencev, kot je terjala in celo z bombami izterjala za Slovence v Italiji. In tako dalje in dalje ... Da tu ne omenjam Slovencev v zvezni deželi Štajerski, ker bom to storil drugje.

Porabski Slovenci so samostojni koledar v slovenskem jeziku dobili leta 1986, do tedaj pa so v Demokratski zvezi južnih Slovanov v Budimpešti (Nagymező 49) izdajali skupno publikacijo za Slovence, Hrvate in Srbe, torej v to narodnostno-politično organizacijo vključene manjšine. V skupni publikaciji so imeli največ prostora Hrvati, potem Srbi in najmanj, okoli 30 strani, Slovenci. Zanimivo je in politično pomenljivo, da je samostojni slovenski koledar ponudilo kar vodstvo DZJS. In sicer v letih, ko radikalne politične spremembe še niso bile očitne, mogoče jih je bilo slutiti.

Kmalu po izidu samostojnega koledarja sem začel razmišljati o možnosti, da bi ob publikaciji dobili še leposlovno knjigo, zaradi porabskih razmer le eno. Nisem odkril nič novega, ampak sem se zgledoval po podobni ponudbi, seveda mnogo obsežnejši, na avstrijskem Koroškem in med Slovenci v Italiji, medtem ko so gradiščanski Hrvati imeli in še zdaj imajo svojo založniško politiko, knjige izdajajo samostojno. Čeprav imajo gradiščanski Hrvati v Avstriji zelo bogato literarno bero, ki sega več stoletij nazaj, in

veliko število sodobnih in uveljavljenih avtorjev, zlasti pesnikov.

Zamisel sem zaupal predsedniku Zveze Slovencev na Madžarskem Jožetu Hirnoku. Na moje rahlo presenečenje je bil nad idejo navdušen, ampak v tistem stilu, ki ga Slovenci povzemamo po jugoslovanskem jugu, *medutim*, ali rečeno do konca: kje pa naj vzamemo denar za izdajo knjig, ki bodo ob koledarju? Ker sem logično sklepal, da bo predsednika ZSM to zanimalo takoj, sem imel tudi pripravljen odgovor, in sicer v kontekstu, če Slovenija sofinancira različne kulturne projekte v Avstriji in Italiji, v dveh bogatejših državah, kot je Madžarska, zakaj se ne bi pogovarjali o projektu z ministrstvom za kulturo ... Jože je bil takoj za to, povedal je še, da sta z aktualnim ministrom Jožefom Školčom skoraj prijatelja ali vsaj dobra znanca, zato je prevzel pobudo in dogovorila sva se, da pripravim kratek predlog, s katerim se oglašiva pri ministru.

Toda glej ga, zlomka, kot da bi minister slutil, da ga z Jožetom iščeva zaradi denarja in nekako prek tajnice – filtra, ki ima zmeraj pripravljen dogovor, da ministra trenutno ni, na vprašanje, kdaj bo, nima natančnega odgovora „*saj veste, ogromno obveznosti ima*.“ In tako sta minila dva tedna brez konkretne datuma za obisk.

Postal sem nestrpen, iščem obvoz in se spomnim na Marjana (Šiftarja), tedaj generalnega sekretarja

Knjiga z naslovom Na brejgi trnina, ki jo pišem in bo predvidoma izšla prihodnje leto pri Ustanovi dr. Šiftarjeva fundacija na Petanjcih, nastaja na pobudo dr. Vaneka Šiftarja izpred nekaj desetletij. V enem od najinih številnih pogovorov je predlagal, naj na koncu novinarske poti strnem in zapišem spoznanja o spremljanju življenja Slovencev v sosednjih državah. Dejal je: »Si edini novinar, ki primerjalno piše o Slovencih na Madžarskem, zlasti v Porabju, o Slovencih na avstrijskem Štajerskem in Hrvatih na Gradiščanskem, v panonskem prostoru, občasno pa tudi o Slovencih na Koroškem in nasploh o manjšinah, zato tvoje izkušnje ne smejo v pozabo!« Dal sem besedo, da bom knjigo napisal in zdaj je tu, za pokušino, nekaj delov iz poglavja Zgodbe.

predsednika države Milana Kučana. Kot zmeraj, je bil tudi tedaj pripravljen za pogovor, v katerem mu omenim, ga prosim, če se lahko z ministrom dogovori, da naju sprejme. Marjana je zanimalo, kdaj bi želela k ministru. Seveda nisem povedal, da Jože ni za hitenje, zame pa je tako ali tako vedel, da sem včasih pozitivno, včasih pa celo malo nesramno nestrpen. Ne vem, ali isti ali naslednji dan me je poklical in vprašal, kdaj bi želela k ministru. Seveda sem odgovoril, da čim prej, lahko že jutri. Dobil sem odgovor, da tako hitro sicer ne gre, ampak v začetku naslednjega tedna ob desetih naju minister sprejme. Seveda sem se mu zahvalil za prijazno posredovanje, ne za naju z Jožetom, marveč za Slovence na Madžarskem.

In zdaj, pozor! Ko sva bila natančno ob določeni uri, zdi se mi, da ob desetih, pri tajnici, le-ta pokliče ministra, ki pride v hipu s

prijaznim nasmehom: „*Ja, Jože, zakaj pa me nisi poklical, lahko bi kar prišel*,“ je govoril nekdanji mladinski funkcionar v prijateljskem objemu z gostom, tokrat v vlogi slovenskega ministra za kulturo. Rezultat obiska: prva knjiga knjižnega daru, moj roman *ERD, tudi o ljudeh kockastih glav* je izšla leta 1998 v sodelovanju z založbo *Franc-Franc* in v Knjižni zbirki Med Rabo in Muro, ki je v tretjem desetletju neprekinjenega izhajanja. Med avtorji smo se zvrstili pisatelji iz Prekmurja in za zdaj, žal, le dva iz Porabja: Francek Mukič in Karel Holec.

Ne vem, kdaj bi prišla na vrsto za obisk pri ministru, koliko časa bi tajnica iskala izgovore, zakaj naju ne more sprejeti, če ne bi za naju zastavil besede Marjan (Šiftar).

Skupaj smo uresničili, udeležili (mojo) idejo, mimo katere ne more nihče, ki se vsaj malo zanima za Slovence na Madžarskem.

porabje.hu

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

OD 30. AVGUSTA
DO 5. SEPTEMBRA

PETEK, 30.08.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 TV-izložba, 9.15 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 10.35 Lotse, dokumentarni film, 11.30 Začnimo znova, slovenska nanizanka, 11.55 Družbeni fenomeni: Humanitarnost, 12.20 Circom Regional: Mož s harpuno, 8. del, koprodukcijska magazinska oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.55 TV-izložba, 16.25 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Osvežilna fronta: Stres, oddaja za mladostnike, 17.55 Infodrom, poletje 2019: Odnosi, informativna oddaja za otroke in mlade, 18.10 Frfra in Cufek: Gozd iz blazin, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ptuj 2019, 2. del, oddaja TV Maribor, 21.25 Sledi 2018: Tobi ni bil samo štedilnik, dokumentarna oddaja TV Maribor, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Špicelj, francosko-italijanski film, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

PETEK, 30.08.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.20 Videotrak, 10.05 Prisluhnimo tišini, 10.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 11.30 Slastna kuhinja, 12.00 Judo: svetovno prvenstvo, 14.30 Migaj raje z nami, 15.30 Tanja Žagar: 20 let glasbene poti, koncertni spektakel, 17.00 Judo: svetovno prvenstvo, 18.05 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 19.00 Anže, kratki dokumentarni film iz Slovenije, 19.20 Videotrak, 20.00 Življenja Tomaža Kajzerja: Do zadnjega diha, slovenska nanizanka, 20.45 Parada, koprodukcijski film, 22.45 Televizijski klub: Ljubil(a) sem te, a zdaj je konec, 23.50 Videotrak, 0.20 Zabavni kanal

SOBOTA, 31.08.2019, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Osvežilna fronta, 10.50 TV-izložba, 11.05 Prava ideja: Hyla, vodni sesalci, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 TV-izložba, 14.15 Klic z gora, igrano dokumentarni film, 15.10 Gradnja Zvezdnih stez, kanadska dokumentarna oddaja, 16.00 Nova dvajseta: Poslovilna rolada, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Alpe-Donava-Jadran, 18.00 Ozare, 18.10 Naj vam tekne: Piknik pod slamnkom, 18.40 Reaktivki: Puščava Gobi, Azija, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Ajla, hči vojne, turški film, 22.05 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Sherlock (IV.): Šest kipcev, britanska miniserija, 0.10 Osvobojeni izbire, avstralska dokumentarna oddaja, 1.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.45 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.35 Napovedujemo

SOBOTA, 31.08.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.05 Videotrak, 7.00 Dobro jutro, poletni izbor, 9.00 Spomini: Valerija Skrinjar - Trvrz, 1. del, dokumentarna oddaja, 10.20 Simfonija globine, dokumentarni film, 11.30 Slastna kuhinja, 12.00 Judo: svetovno prvenstvo, 14.30 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 16.05 Televizijski klub: Ljubil(a) sem te, a zdaj je konec, 17.30 Avtomobilnost, 18.00 14+1, Nives Meroi in Roman Benet, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.05 Poklon Postojnski jami, ob 200. obletnici odkritja podzemnega paradiza, 21.05 P. I. Čajkovski: Labodje jezero, črni labod (Rita Pollacchi, Petar Dorčevski), 21.25 Zvezdana: Fenomen Zvezdana, 22.15 Aritmični koncert - Koala Voice, 23.25 Videotrak, 0.30 Zabavni kanal

NEDELJA, 01.09.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 9.20 Govoreči Tom in prijatelji: Načrtovana zmešnjava, risanka, 9.30 Gumbek in Rjavček: Prvi šolski dan, risani film, 10.00 Nedeljska maša, 10.55 Sapa ljubezni in čarovnija izdiha, Irena Grafenauer in Mate Bekavac s prijatelji: W. A. Mozart, prir. J. N. Wendt: Čarobna piščal, 11.10 TV-izložba, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Ptuj 2019,

2. del, oddaja TV Maribor, 14.45 TV-izložba, 15.00 Selitev, kratki igrani film AGRFT, 15.15 Nova sošolka, indijski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Čez planke: Liechtenstein - 300 let kneževine, 18.20 Melodije morja in sonca 2019, 18.40 Muk: Na riževih poljih, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.05 Glasba tišine, italijanski film, 22.00 Intervju: dr. Ana Polak Petrič, 22.50 Poročila, Šport, Vreme, 23.15 V upanju na čudež - iskanje zdravila proti Parkinsonovi bolezni, britanska dokumentarna serija, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

NEDELJA, 01.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.30 Videotrak, 7.25 Slastna kuhinja, 7.40 Duhovni utrip: Krščanska skupnost Jehovovih prič, 7.55 Glasbena matineja, 9.35 Čez planke: Ciper, 11.00 Ud kapca du murja: Pogled iz slovenske Istre na Trst, 11.55 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 13.15 Judo: svetovno prvenstvo 14.45 Žogarija, 15.55 Kajak-kanu - svetovni pokal: slalom na divjih vodah, 17.20 Ambienti, 17.55 Črne solze morja - smrtonosna zapuščina ladijskih razbitin, nemška dokumentarna oddaja, 18.55 Videotrak, 20.00 Nogomet - državno prvenstvo: Domžale: Maribor, 8. kolo, 22.15 Žrebanje Lota, 22.25 Vlado Kreslin: Poj mi pesem, koncert, 1.05 Zvezdana: Fenomen Zvezdana, 1.45 Videotrak, 2.55 Zabavni kanal

PONEDELJEK, 02.09.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Zdravje Slovencev: Bolečini v ledveni hrbtenici, dokumentarna oddaja, 11.40 Obzorja duha: Prebujamo talente, 12.20 Začnimo znova: Epidemija rdečkarjev, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Sveto in svet: Dodajanje življenja dnevom, 14.20 TV-izložba, 14.30 Sprehodi: Polinezija z Jasno Tuta, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.30 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Dober dan, 18.10 Bacek Jon: Čigave so kosti?, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Opus: Salzburški poletni festival, 23.20 Žar legende, 23.30 Glasbeni večer, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

PONEDELJEK, 02.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.00 Otroški program: Op! 11.30 Dobro jutro, Poročila, 14.15 Dober dan, 15.10 Sledi 2018: Tobi ni bil samo štedilnik, dokumentarna oddaja TV Maribor, 15.35 Fani Okič: Polepšali ste mi dan, dokumentarni film, 17.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 17.55 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 18.55 Otroški program: Op! 19.20 Videotrak, 20.00 Čez planke: Križarjenje po Bližnjem vzhodu, 21.00 Votla krona (II.): Vojna dveh rož: Rihard III., britanska nadaljevanka, 21.50 Štiri stvari, ki sem jih hotel početi s tabo, slovenski celovečerni film, 23.30 Videotrak, 0.00 Zabavni kanal

TOREK, 03.09.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Zdravje Slovencev: Rak prostate, dokumentarna oddaja, 11.45 Opus: Salzburški poletni festival, 12.20 Začnimo znova: Tonijevo neživljenjsko zavarovanje, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 TV-izložba, 14.35 Duhovni utrip: Krščanska skupnost Jehovovih prič, 14.50 TV-izložba, 15.25 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 15.55 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 A veš, koliko te imam rad: Ti za en dan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Kronika Hitlerjevega življenja - kako se rodi diktator, nemška dokumentarna serija, 20.55 Ničevo seme, novozelandska nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.05 Spomini: Valerija Skrinjar - Trvrz, 2. del, dokumentarna oddaja, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

TOREK, 03.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.00 Dobro jutro, Poročila, 13.30 Dober dan, 14.20 Naj vam tekne: Piknik pod slamnkom, 14.50 Čez planke: Križarjenje po Bližnjem vzhodu, 16.15 Alpe-Donava-Jadran, 17.15 Avtomobilnost, 17.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 18.50 Adrenalinci: Paintball, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.20 Videotrak, 20.00 Gala večer slovenskih koreografij SNG Opera in balet Ljubljana, SNG Maribor, DBUS: Pomladna pesem, Arabski ples, Možiček, Lok, Serenada, Ognjena ptica, 20.50 Prava ideja, 21.30 Palače ljudstva, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 22.20 Prevara (IV.), ameriška nadaljevanka, 23.25 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.50 Videotrak, 0.20 Zabavni kanal

SREDA, 04.09.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Zdravje Slovencev: Čezmejno, zdravstveno varstvo, dokumentarna oddaja, 11.45 Koda, 12.25 Začnimo znova: Lov na srečko, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju: dr. Ana Polak Petrič, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.30 TV-izložba, 16.00 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski vodni krog: Peračica, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Tone Seliškar: Bratovščina sinjega galeba, 18.00 Knjiga o džungli: Srečna zvezda, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Maudie, irsko-kanadski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Sveto in svet: 100 let Univerze v Ljubljani, 23.50 Slovenski vodni krog: Peračica, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

SREDA, 04.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.00 Kanape - Kanapé, oddaja TV Lendava, 11.30 Dobro jutro, Poročila, 14.05 Dober dan, 15.20 Kólo: Pesem za Matijo Jamo, dokumentarni film, 17.00 Čez planke: Liechtenstein - 300 let kneževine, 18.05 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 19.05 Od popka do zobka: Možgani, zabavno-poučna oddaja za otroke, 19.25 Videotrak, 20.05 Zveneci gozd, estonski glasbeni dokumentarni film, 21.05 Žrebanje Lota, 21.15 Moje mnenje, 22.05 Zapuščina (III.), danska nadaljevanka, 23.15 Žar legende, 23.25 Mako., dokumentarni portret, 0.25 Videotrak, 1.00 Zabavni kanal

ČETRTEK, 05.09.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Zdravje Slovencev: Možganska kap, dokumentarna oddaja, 11.50 Slovenski vodni krog: Peračica, dokumentarno-izobraževalna oddaja, 12.20 Začnimo znova: Ovni letijo iz gnezda, slovenska nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.35 Slovenci v Italiji, 15.05 Brez meja - Határtalan, oddaja TV Lendava, 15.35 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Družbeni fenomeni: Trajnostna moda, 17.55 Na kratko: Vplivneži, 18.00 Žanov svet: Deževni dan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Kustosova soba; Igor Zabel: kako narediti umetnost vidno?, dokumentarni film, 0.35 Družbeni fenomeni: Trajnostna moda, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

ČETRTEK, 05.09.2019, II. spored TVS

4.00 Zabavni kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.30 Videotrak, 11.00 Dobro jutro, 14.00 Dober dan, 14.40 Hiške, dokumentarni film, 15.35 City folk - Obrazi mest: Najboljše zgodbe, dokumentarna oddaja, 16.00 Ptuj 2019, 2. del, oddaja TV Maribor, 17.55 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 18.55 Otroški program: Op! 19.25 Videotrak, 20.00 Urbana divjina: Izobčenci, britanska dokumentarna serija, 20.55 Tri sekunde, ruska športna zgodovinska drama, 23.15 Sapa ljubezni in čarovnija izdiha, Irena Grafenauer in Mate Bekavac s prijatelji, 0.05 Slovenska jazz scena, 1.05 Videotrak, 1.35 Zabavni kanal

Romanje v Pusttacsatár

V Marijinem svetišču v kraju Pusttacsatár, ki je del župnije Salomvár, že stoletja molijo romarji in prosijo pomoč ter zavetje Marije in njeno posredovanje pri sinu Jezusu Kristusu.

Na podlagi starih zapisov in tudi spominov starejših vernikov vemo, da so ob veliki maši k pusttacsatárski Mariji romali tudi Porabski Slovenci, ki so ob sveti maši s slo-

venskimi pesmimi pozdravili Marijo.

Sedanji župnik župnije Salomvár Attila Mikolász, ki je nekoč kaplanoval tudi v Monoštru, je za obuditev nekdanje tradicije na letošnjo veliko mašo (veliki šmaren), ki jo je daroval győrski škof in predsednik Madžarske škofovske konference András Veres, povabil vernike iz Porabja.

Na praznik Marijinega vne-

bovzeta so romarji iz Porabja prispeli v organizaciji in pod vodstvom slovenske zagovornice v Parlamentu Erike Köleš Kiss. Praznične svete maše se je udeležil tudi predsednik DSS Martin Ropoš. Ob sveti maši in procesiji po njej je s slovenskimi svetimi pesmimi sodeloval cerkveni pevski zbor ZSM iz Števanovec.

F. Sütő

VABILO

Zveza Slovencev na Madžarskem
vas vljudno vabi na
na otvoritev

kiparske in slikarske razstave
MAGDOLNE REISINGER, ki bo
6. septembra 2019, ob 18. uri
v Slovenskem domu v Monoštru.
Razstavo bo odprla Erika Csomós.

Bachova glasba in slikanje na betonsko steno

Lepi trenutki za glasbene in likovne sladokusce so pričakali obiskovalce na petih Monoštrskih umetnostnih svobodnih dnevih (Tájjidegen). Kot je povedal glavni organizator Tibor W. Horváth, kulturno življenje mesta osvežujejo z glasbenimi in gledališkimi delavnicami. Med tem časom tudi poslikajo in s tem oživljajo betonsko steno med cerkvijo in baročnim vrtom.

LRH

Spoštovani!

Kak vsakšno leto, vas letos to lepau prosimo, bojte naši sodelavci pri Porabskem koledari. Porabski kalendar je v zadnji lejtaj rejsan grato ena najbolje priljubljena publikacija, stero lidgé radi štejo. Za tau se moramo vam – steri zdaj že več lejt pišete v kalendar – najlepše zavaliti.

Na vašo pomauč računamo pri letošnjom kalendaru. Bralci radi štejo vaše kratke zgodbe, stere napišete ali iz svojoga življenja ali iz življenja vaši znancov, sausedov ... Radi štejo potopise, če napišete, gde ste ojdli, ka ste vidli. Leko pa napišete kašne dobre vice ali porabske recépte, steri so ške nin nej bili dola napisani. Leko je tau več kratkij pisanj to, tiste ške raj štejo lidgé.

Lepau vas prosimo, vaše pisanje (**največ je leko 4 strani natipkano ali 2 pesmi**) nam pošlite najkasneje do **31. oktobra**. Trno lepau vas prosimo, držite se časa.

Naš atrejš je:

Zveza Slovencev na Madžarskem „Porabski koledar 2020“,
9970 Monošter/Szentgotthárd Gardonyi ulica 1.

Tisti, steri mate računalnik, vas prosimo, ka nam pošlite vaše članke na

e-mail: andovci69@gmail.com

Lepau pa prosimo vse tiste, steri ste ešče nej pisali nam, s pisanjom vred nam pošlite svoj kejp to (portret). Steri pa že mate kejp pri nas, ga leko dola zamenite to, če želite, o tejm se odlaučite sami.

Želejmo vam dobro delo in računamo na vas.

Monošter; 8. 8. 2019

Karel Holec
urednik Porabskega koledarja

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB